

Н.М. Смольнякова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.М. Волосов, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.М. Смокова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ

Сучасна економіка, яка орієнтована на широке використання високих технологій, висуває нові підвищені вимоги до якості підготовки фахівців – освітньому та професійному рівню молодих спеціалістів, їх моральним та психологічним характеристикам. Це пояснюється тим, що якість робочої сили все більше визначає конкурентоспроможність економіки держави, та потребує докорінних змін на ринку праці.

Одним з суттєвих чинників, що визначають положення на ринку праці, є сукупність вимог, очікувань роботодавців по відношенню до працівників. Особливу увагу сучасні керівники приділяють наступним якостям фахівців: якість праці та надійність; глибина професійних знань; здібності, ініціатива та творчість; прагнення успіху; знання та досвід роботи; витримка; цілеспрямованість і наявність плану досягнення цілей. Для забезпечення високої конкурентоорієнтованості під час навчання у вищому навчальному закладі студентам необхідно формувати та розвивати у себе якості, які сприяють її підвищенню.

Конкурентоспроможність студента – це його спроможність за умов зростаючої конкуренції на ринку праці мати до моменту завершення навчання гарантовану роботу за своєю спеціальністю з перспективою успішного кар'єрного росту.

Розглядаючи критерії конкурентоспроможності молодих спеціалістів на сучасному ринку праці, слід виділити, з одного боку, чотири позиції: кваліфікація, професійна компетентність, рівень отриманих знань; мотивація; культура (цінності та рівень розвитку); поведінка, життєва орієнтація. З іншого боку, ринок потребує спеціалістів, які володіють набором наступних якостей:

- розумові – сильні аналітичні здібності, системність, гнучкість мислення, креативність, уміння справлятися з великим обсягом інформації та знаходити складні рішення в непростих ситуаціях;

- комунікативні навички – уміння вести ділові переговори для досягнення результату, уміння взаємодіяти з людьми, здібність подати

свою точку зору найбільш ефективно, вести людей за собою, наявність тривалих зв'язків;

- організаторські навички – уміння спланувати власну діяльність і діяльність групи, уміння поставити задачі, розподіляти зусилля та завдання, проконтролювати досягнення результату, спроможність прогнозувати ситуацію;

- особистісні – працездатність, культура та інтереси, сімейне благополуччя, уміння взяти відповідальність за свої справи та за групу, висока мотивація до досягнень, прагнення розвитку та успіху тощо.

Сьогодні ринок, окрім високого професіоналізму, потребує від молодого спеціаліста ще й відповідальності, психологічної готовності до різних складних ситуацій. Як правило, молоді фахівці легко входять в роботу, якщо вони добре підготовлені в психологічному та соціальному плані.

Суб'єктами забезпечення конкурентоорієнтованості студентства можуть бути вищі навчальні заклади, підприємства-роботодавці, батьки та, безумовно, самі студенти. Забезпечення конкурентоспроможності потребує серйозних та постійних зусиль самого студента впродовж всього навчання у вищому навчальному закладі. Також зусилля повинні спиратись на дві групи чинників організаційної поведінки студента: стратегічні, тактичні.

Передусім на формування конкурентоспроможності впливають стратегічні чинники: фундаментальна підготовка за напрямом навчання; формування життєвого успіху; формування навичок організаторської діяльності; розвиток підприємницьких здібностей; засвоєння основ майбутньої професійної діяльності з першого дня навчання; постійне формування тривалих ділових зв'язків; використання сучасних технологій формування компетенцій та ділової кар'єри; підтримання високого рівня працездатності; створення позитивної репутації; забезпечення благополучного сімейного стану; контроль факторів, що впливають на життєвий талан; постійний самоконтроль результатів і процесів особистою життєдіяльності.

Тактичні чинники безпосередньо впливають на становлення та самореалізацію особистості. До них відносять: засвоєння сучасних технологій навчання; особиста організованість; розробка планів особистої діяльності на рік, місяць, тиждень, день; розширення власного кругозору; підвищення власної привабливості – культура етикет, поведінка.

Всі зазначені чинники взаємопов'язані. Їх урахування допоможе студентам забезпечити конкурентоспроможність на ринку праці.